GENEALOGIA

Wstęp do szukania własnych "korzeni"

Materiał przygotowany

przez Ewę Granieczny

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit
www.haus.pl

ARCHIWUM HISTORII MÓWIONEJ
ARCHIV DER ERZÄHLTEN GESCHICHTE
www.e-historie.pl

Wstęp

Jej pasjonaci mówią że to nałóg, uzależnienie, nieuleczalna choroba…Podkreślić jednak należy, że to przede wszystkim hobby, a co najważniejsze nieszkodliwe i bardzo przyjemne zamiłowanie do historii przodków. Genealogia, bo o niej właśnie mowa, wg. *Słownika Języka Polskiego*[1] definiowana jest jako:

1. «historia rodu, pisana albo zachowana w tradycji ustnej»;

2. «dział historii badający stosunki pokrewieństwa między ludźmi oraz ustalający daty narodzin, ślubów i zgonów»;

3. «historia lub pochodzenie czegoś»[1];

Inicjatywa wydania tego materiału zrodziła się podczas realizacji projektu *Archiwum Historii Mówionej*. Młodzież biorąca udział w tym projekcie, bardzo często w wywiadach przeprowadzanych ze świadkami czasu dowiaduje się poprzez ustny przekaz, ciekawych i nietuzinkowych historii nt. własnych rodzin.

Niniejsze opracowanie pomoże Państwu w sposób bardzo praktyczny przejść przez „meandry" genealogii i otworzyć wiele drzwi do poszukania rodzinnych korzeni. W proponowanym materiale staraliśmy się bardzo kompleksowo opracować szeroko rozumiany temat pochodzenia i losów rodziny. Wyrażamy przekonanie, iż publikacja ta stanie się inspiracją do odkrywania nieznanych dotąd losów rodziny, swoich przodków a także swoich małych ojczyzn.

Wyrażamy głęboką nadzieję, że wydany przez nas materiał zainspiruje Państwa do wyruszenia w podróż z genealogią.

Martyna Halek

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej

[1] Słownik Języka Polskiego

Genealogia - czym jest i czy warto się nią zajmować?

Czy mieliście dotychczas styczność z genealogią?

Może posiadacie drzewo genealogiczne lub krewnego zajmującego się jego tworzeniem?

Czy znają imiona pradziadków lub dalszych pokoleń?

Czy wyszukiwaliście w Internecie informacji o swoim nazwisku?

Genealogia, choć jest działem historii, łączy się ściśle z wieloma różnymi dziedzinami. Poszukujący staje się rodzinnym detektywem, archiwistą, kronikarzem, fotografem i jednym słowem specjalistą od własnej rodziny bez względu na wiek. Liczne grono pasjonatów genealogii na całym świecie poświęcają jej swój wolny czas i zaangażowanie. Dowodzą oni, że rodzina nie musi być sławna czy herbowa, by było warto badać jej losy i prezentować wyniki.

Drzewo genealogiczne może przydać się również do innych, konkretnych celów. Jakich?

Oto kilka przykładów:

- członkowie rodziny chcą zbadać niewiarygodną legendę przekazywaną z pokolenia na pokolenie;
- noszący nietypowe nazwisko szukają jego znaczenia;
- sądy zlecają poszukiwania prawowitych spadkobierców;
- osoby oddane do adopcji szukają swoich biologicznych rodziców i rodzeństwa;
- przyszli małżonkowie, w wielu wyznaniach, przed ślubem muszą udokumentować brak pokrewieństwa do kilku pokoleń wstecz;
- uczestnicy procedury ustalenia obywatelstwa przez pochodzenie muszą dokładnie udokumentować swój rodowód.

Bez względu na cele poszukiwań warto dobrze zaplanować poszukiwania. Najłatwiej rozpocząć od najbliższego otoczenia, czyli zawartości domowych szuflad.

Poszukiwania w rodzinnym archiwum

W domowych zbiorach znajdziecie mniej lub bardziej oczywiste źródła, wszystkie jednakowo cenne i warte przechowywania. Rolą rodzinnego archiwisty, jest opracowywanie tych cennych zbiorów, ale też postaranie się by przetrwały one jak najdłużej. Dbanie i dokładnie oglądanie zawartości dokumentów może też dostarczyć nam wielu niespodzianek.

Poniższy dokument przedstawia książeczkę Związku Peowiaków (Polska Organizacja Wojskowa) z 1938 roku, wewnątrz skrywał zdjęcie, a po jego odwróceniu odkryto napis ‘Kochać to znaczy cierpieć’.

Rys. 1 Książka Związku Peowiaków
Źródło: opracowanie własne

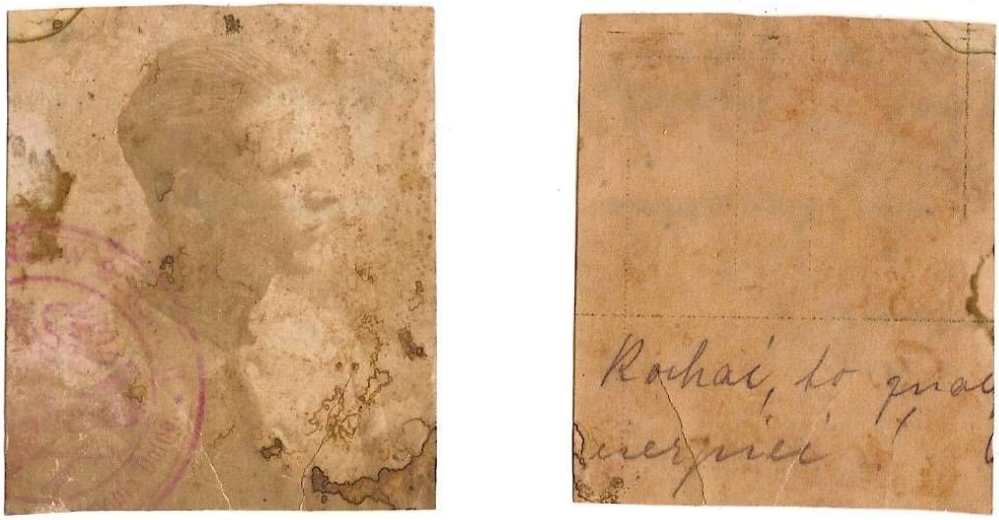

Rys. 2 Zdjęcie z Książki Związku Peowiaków
Źródło: opracowanie własne

Najpopularniejszym typem dokumentów, które znajdziemy w większości domowych archiwów są metryki. Przodkowie przechowywali je ze szczególną dbałością przede wszystkim do celów „urzędowych”, ale teraz służą jako konkretne źródła dat urodzenia, zawierania małżeństw

i zgonów. Może zdarzyć się, że niepozorna metryka dziadka jest jedynym takim dokumentem na świecie.

Jakie jeszcze rodzaje dokumentów znaleźliście w swoich archiwach domowych?

Zerknijmy na poniższe przykłady i zastanówmy, jakie informacje przydatne w genealogii moglibyśmy w nich odnaleźć?

Oto przykładowa zawartość rodzinnego archiwum:

- świadectwa i dyplomy szkolne, legitymacje i zeszyty szkolne;
- dowody osobiste, paszporty, prawa jazdy, karty motorowerowe;
- świadectwa pracy;
- książeczki wojskowe, nieśmiertelniki;
- wyniki badań, książeczki zdrowia;
- legitymacje członkowskie, odznaczenia ;
- wycinki z gazet, gazety, kroniki;
- zdjęcia, szkice, obrazy;
- listy, pocztówki, pamiętniki, notatniki osobiste, notesy z adresami;
- zaproszenia na uroczystości rodzinne, kartki z życzeniami, nekrologi.

Po wstępnym poznaniu naszego archiwum stwórzcie zarys drzewa genealogicznego.

Mogą w tym pomóc gotowe wzory w Internecie lub programy (bezpłatne albo płatne). Sami też możecie rozrysować drzewo i modyfikować według potrzeb.

Poniżej przykład prostego drzewa genealogicznego, gdzie użyto kolorów odróżniających linię żeńską i męską. Widać też stosowane powszechnie symbole:

* - urodzenie lub chrzest

oo (dwie litery ‘o’), ∞ - ślub

+ - zgon

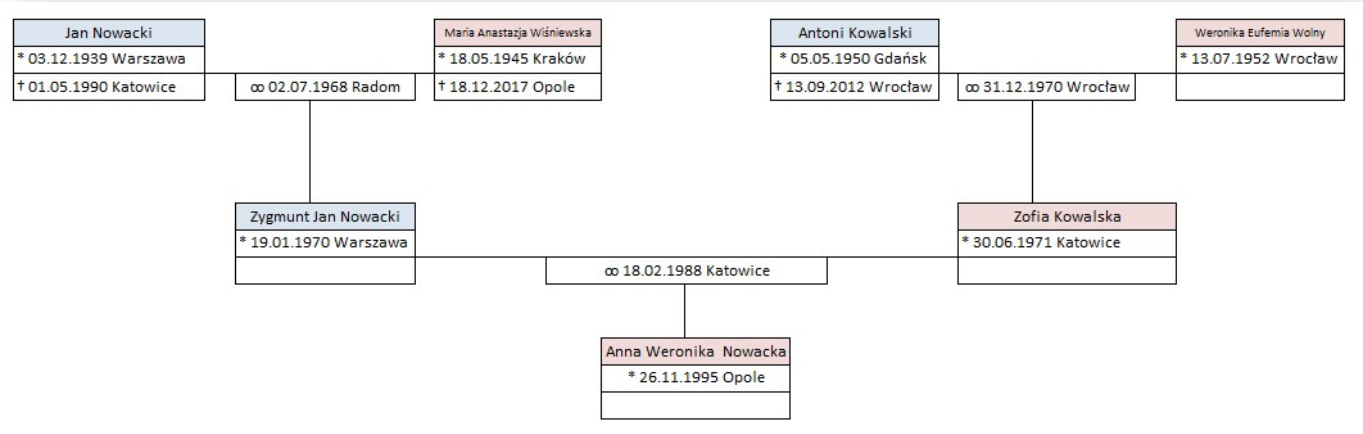

Rys. 3 Przykład stworzonego samodzielnie drzewa genealogicznego
Źródło: Opracowanie własne

Wizyta u krewnych

Wizyta u krewnych to kolejny krok w poszukiwaniach, który warto wykonać nawet, jeśli wydaje się to niezręczne lub trudne do zorganizowania. Przyjmijmy, że naszym rozmówcą będzie starsza ciocia. Uprzedźcie ją wystarczająco wcześnie o celu wizyty, ustalcie dogodny termin i poproście o możliwość nagrania spotkania. Wybierzcie miejsce, gdzie będzie czuła się komfortowo, a niepożądane hałasy nie przeszkodzą w nagrywaniu.

Poniżej kilka propozycji rzeczy do przygotowania przed spotkaniem:
- notatnik i długopis/ołówek,
- zarys rozmowy (określmy najważniejsze pytania i potrzebne dane),
- szkic drzewa genealogicznego (nawet gdyby był najprostszy znakomicie nada się do notatek na bieżąco),
- aparat fotograficzny i skaner,
- dyktafon lub telefon z dyktafonem,
- kopie dokumentów i zdjęć z własnego domowego archiwum.

Prowadząc wywiad rodzinny pomagajmy sobie powyższym pomocami. Łatwiej będzie pamiętać o najważniejszych tematach i nie gubić wątków, gdy pod ręką znajdziemy przykładowe pytania i stworzony zarys drzewa.

Oto kilka propozycji pytań, które możemy zadać rozmówcy:
- Gdzie i kiedy urodził się Twój tata?
- Kim był z zawodu ojciec Twojej mamy?
- Który dokument zawiera informacje o ślubie Twoich rodziców?
- Dlaczego dziadkowie zmienili miejsce zamieszkania?
- Które ze zdjęć jest najstarsze i co dokładnie przedstawia?
- Czy wskażesz mi na mapie, gdzie stał dom pradziadków?

Wszystkie Twoje notatki, zdjęcia i nagrania ze spotkań staną się cennym fragmentem domowego archiwum. Umożliwią zapoznawanie się z ich zawartością dowolną ilość razy, porównywanie i dzielenie się w innymi. Może okazać się, że w posiadaniu krewnej były np. zdjęcia nieznanej osoby, którą wy znacie bardzo dobrze ze swoich albumów.

Rys. 4 Zdjęcia rodzinne
Źródło: opracowanie własne

Powyżej po lewej stronie zdjęcie rodzinne w atelier fotograficznym zachowane w albumie pewnej rodziny, stojąca osoba po środku nie była znana. Po prawej zdjęcie portretowe prapradziadka właściciela zdjęcia, dalekiego krewnego właścicieli zdjęcia po lewej stronie. Tylko dzięki rozmowom i dzieleniu się kopiami zbiorów udało się powiązać zdjęcia.

W trakcie spotkania możecie usłyszeć nadzwyczajne opowieści. Legendy o przodkach szlacheckiego pochodzenia, krewnym wynalazcy lub inne przekazywane są z pokolenia na pokolenie. Mało kto decyduje się na ich zweryfikowanie, a to także rola genealoga. Wiele z nich da się potwierdzić lub obalić korzystając z wiarygodnych źródeł historycznych.

Genealogia w terenie

Poszukiwania przodków, poza rozmowami z nimi związane są również z obserwowaniem otoczenia. Spacerując po okolicy mijamy wiele miejsc, które mogą stać się dla nas cenne w poszukiwaniach.

Spróbujcie przy najbliższej okazji odnaleźć w lokalnej przestrzeni informacje przydatne w genealogii.

Choć z pozoru nie brzmi to dobrze, doskonałym miejscem dla genealoga jest cmentarz. Odnajdziemy tam informacje o dawnych mieszkańcach okolicy, ale przede wszystkim o swoich

krewnych. Taka wizyta daje możliwość wzbogacenia drzewa genealogicznego o kolejne osoby, daty i fotografie nagrobkowe. Dodatkowym zadaniem są obserwacje gdzie i jak często nazwiska przodków pojawiają się na cmentarzu. W końcu może okazać się, że ten najstarszy należy akurat do Twojego przodka, a jego kuzyn widnieje jako bohater na pamiątkowej tablicy.

Obserwacje lokalne uzupełnicie także czytając lokalne strony internetowe, publikacje o okolicy, ale przede wszystkim odwiedzając muzeum lub lokalną izbę tradycji. Czasem ich funkcje wypełniają domy kultury, biblioteki. Być może w waszej okolicy działają także archiwa społeczne? Rozejrzyjcie się z czyich zbiorów i wiedzy możecie skorzystać w pobliżu.

Rys.5 Tablica pamiątkowa na miejscu dawnego cmentarza
Źródło: opracowanie własne

Rys. 6 Bogato zdobiony nagrobek romskiej rodziny z wygrawerowanymi portretami
Źródło: opracowanie własne

Rys. 7 Od lewej: grób ofiary I wojny światowej (widoczne miejsce urodzenie i zgonu), pomnik pamięci powstańców śląskich.

Źródło: opracowanie własne

Gdzie szukać metryk przodków?

Księgi stanu cywilnego, pojawiły się w różnym czasie na różnych ziemiach. Tworzone były na różne sposoby i pisane były różnymi językami, zwykle ich rolę wcześniej pełniły księgi metrykalne parafii wyznaniowych. Akta te najprościej dzielimy na opisujące urodzenia/chrzty, małżeństwa/śluby, zgony/pogrzeby. Dzięki nim uzyskamy i potwierdzimy daty dotyczące naszych przodków, ale nie tylko. Przodek zgłaszający narodziny swojego dziecka podawał swój zawód i status społeczny. Małżonkowie podawali swój wiek, miejsce pochodzenia oraz dane rodziców. Księgi zgonów mogą zawierać wiek i pochodzenie zmarłego. Dodatkowo w aktach możemy odnaleźć dopiski o innych wydarzeniach z życia urodzonego, narodzinach dzieci zawartego małżeństwa, rozwodach czy przyczynach zgonu.

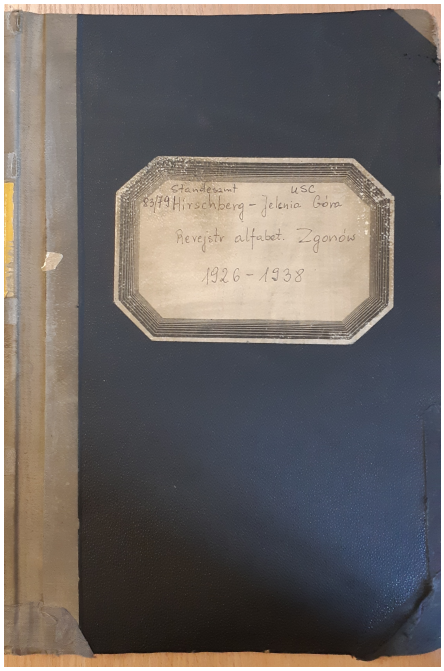

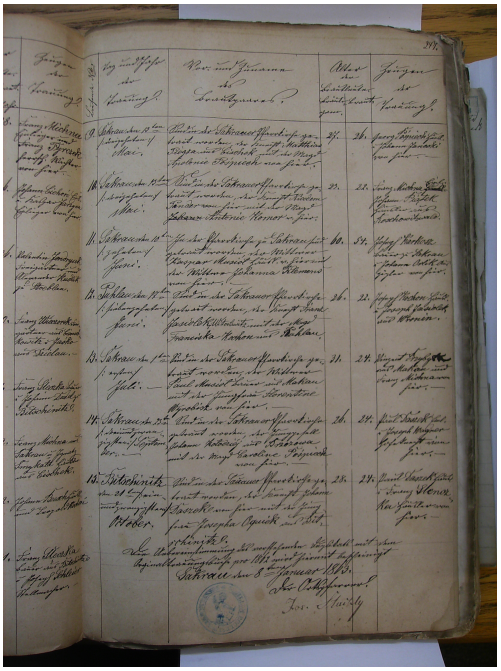

Rys. 8.Od lewej: wygląd zewnętrzny księgi zgonów, wygląd wnętrza księgi ślubów.

Źródło: opracowanie własne

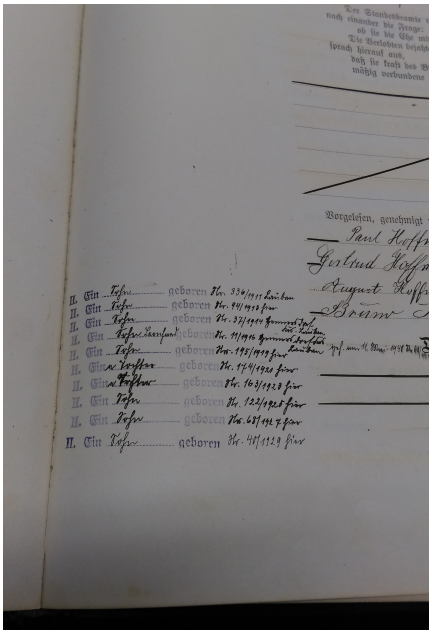

Rys.9 od lewej: przykład aktu małżeństwa z dopiskami o narodzinach dzieci oraz przykład zniszczonej księgi metrykalnej.
Źródło: opracowanie własne

Księgi stanu cywilnego znajdziemy w odpowiednich dla miejsca wydarzeń Urzędach Stanu Cywilnego. Znalezienie właściwego Urzędu Stanu Cywilnego ułatwi wyszukiwarka: https://www.gov.pl/web/gov/sprawdz-gdzie-zalatwisz-swoja-sprawe
Wyjątkiem od reguły są m.in. księgi z Kresów Wschodnich, których część znajduje się Urzędzie Stanu Cywilnego m. st. Warszawy, Archiwum Akt Dawnych w Warszawie i Archiwum Abpa Eugeniusza Baziaka w Krakowie.

Urząd Stanu Cywilnego zgodnie z obowiązującymi przepisami przechowuje:
- akty urodzeń do 100. lat od daty, w której zostały sporządzone (np. akta od 1920 do czasów obecnych);
- akty ślubów i zgonów poniżej 80. lat od daty, w której zostały sporządzone (np. akta od 1940 roku do czasów obecnych).

By wizyta była owocna ustalmy dokładne poszukiwane metryki oraz jak najbardziej precyzyjne dane o osobach i datach. Urząd stanu cywilnego z dużą ilością ksiąg będzie miał problem odnaleźć nieznany dokument wśród tysięcy innych. W trakcie wizyty należy udokumentować swoje pokrewieństwo z szukaną w aktach osobą, ponieważ mamy do czynienia ze zbiorami objętymi ochroną danych. Zobaczyć dokumenty może jedynie osoba bezpośrednio spokrewniona z tą z metryki, więc przydadzą się dokumenty odnalezione w domowym. Na przykład, gdy chcemy zobaczyć akt zgonu naszej prababci za strony mamy, która zmarła w 1950 roku.

Przygotujmy:

- swój dokument tożsamości (lub inny zawierający imiona naszych rodziców);
- odpis aktu dotyczącego mamy (np. urodzenia lub ślubu);
- odpis dotyczący babci ze strony mamy (gdzie będą dane jej rodziców).

By pomóc urzędnikowi zrozumieć to pokrewieństwo możecie posłużyć się zarysem drzewa. Zaproponuje on nam bezpłatne wykonanie zdjęcia samemu lub płatny odpis (na potrzeby genealogiczne najczęściej wystarczające i cenniejsze w informacje jest zdjęcie).
Co jeśli chcielibyśmy skorzystać z ksiąg urodzeń starszych, niż 100 lat? Archiwum przekazuje księgi po upływie ustawowej liczby lat do Archiwum Państwowego w okolicy. W każdym regionie znajduje się co najmniej jedno, które znajdziemy w poniższym spisie: https://www.archiwa.gov.pl/pl/archiwa-pa%C5%84stwowe/43-archiwa-pa%C5%84stwowe. W praktyce czas przekazania ksiąg z Urzędu Stanu Cywilnego może się opóźniać, więc warto upewniać się u źródła (w urzędzie lub archiwum). Nierzadko zdarzają się także przypadki, że księgi w wyniku działań wojennych zaginęły, zniszczyły się przy okazji powodzi i nie będziemy mogli z nich skorzystać.

Przyjmijmy, że poszukiwane przez nas księgi zostały niedawno przekazane z urzędu do Archiwum Państwowego i znamy jego lokalizację. Każde Archiwum Państwowe posiada czytelnię, gdzie można się pojawić w godzinach otwarcia by zamawiać i później przeglądać dokumenty. Pracownicy archiwum w każdym momencie udzielą nam pomocy i profesjonalnie doradzą na każdym etapie. Do wnętrza czytelni nie można wnosić toreb i kurtek, które zostawia się w zamykanych szafkach, dlatego warto mieć przy sobie notatnik i ołówek, laptop (bez pokrowca) oraz telefon/aparat fotograficzny. Zdjęcia wykonywać można swoim sprzętem bez opłat, również korzystanie z materiałów archiwalnych jest bezpłatne.

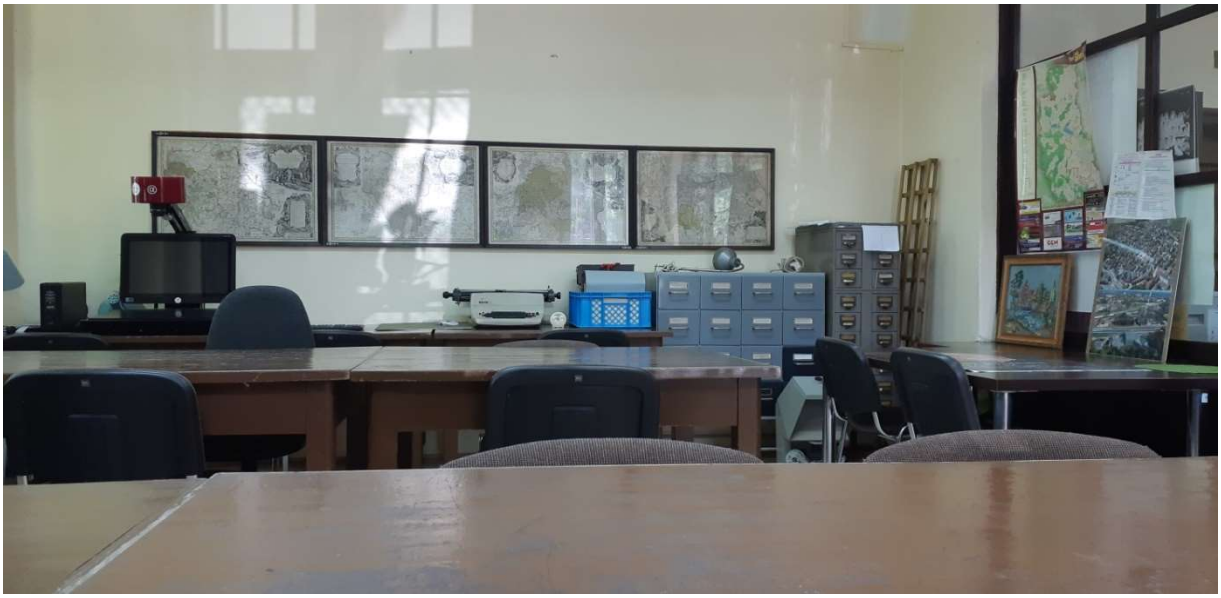

Rys. 10 wygląd czytelni wybranych archiwów państwowych.
Źródło: opracowanie własne

Co jeszcze znajdziemy w archiwum państwowym?

W archiwach znajdują się też liczne źródła, które metrykami nie są, ale dostarczają wielu konkretnych informacji o losach i codziennym życiu przodków są nimi m.in.:

- akta w sprawach karnych, spadkowych i testamenty;
- spisy ludności, meldunki, mapy (mogą nam one pokazać gdzie, kiedy i z kim mieszkał na co dzień nasz przodek) ;
- księgi adresowe;
- dokumentacja pracownicza (m.in. w Archiwach Zakładów Pracy, Archiwach Państwowych, Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w Milanówku), bazy przedsiębiorców (takie bazy dawnych przedsiębiorców prowadzone były m.in. przez wywiadownie gospodarcze), dokumenty cechów rzemiosł (m.in. krawców, mydlarzy, kapeluszników, kowali, garncarzy);
- dokumenty repatriacyjne (spisy repatriantów i osiedlanych przesiedleńców w latach 1945-1951, wewnątrz często precyzyjne dane dotyczące całych rodzin);
- spisy parafian (w parafiach i archiwach kościelnych);
- spuścizny i kolekcje rodów (wewnątrz nierzadko drzewa genealogiczne);
- akta personalne wojskowych, akta odznaczeniowe.

Księgi i archiwa kościelne

Powyżej poznaliśmy od kuchni poszukiwania ksiąg Urzędów Stanu Cywilnego. Co zatem z księgami kościelnymi? Szukając ksiąg metrykalnych, wyznaniowych możemy napotkać na parafię przechowującą wszystkie księgi do czasów najdawniejszych, ale także taką, która oddała do archiwum wszystkie przedwojenne roczniki. Niejednolite zasady dotyczą też udostępniania ksiąg, więc za każdym razem powinniśmy kontaktować się z wybranymi kancelariami parafialnymi. Przed wizytą również zaopatrzmy się w aparat fotograficzny.

Księgi, które opuściły parafię najczęściej odnajdziemy w archiwach kościelnych. Funkcjonowanie tych instytucji różni się trochę od archiwów państwowych, ale zasady korzystania z ich zbiorów pomiędzy poszczególnymi archiwami kościelnymi również mogą się od siebie różnić. W niektórych archiwach tego typu korzystanie będzie ograniczone lub będziemy musieli po prostu ustalić termin wizyty. By uniknąć niepowodzenia poszukiwania warto zapoznać się z zasadami działania czytelni konkretnego archiwum na jego stronie internetowej oraz dodatkowo telefonicznie

uzgodnić szczegóły naszych poszukiwań. Przed samą wizytą przygotujmy się na ewentualny zakaz wniesienia komputera, telefonu komórkowego lub zakaz fotografowania.

Rys. 11 Wygląd wnętrza archiwum kościelnego oraz wygląd przykładowego dokumentu z archiwum kościelnego.
Źródło: opracowanie własne

Poszukiwania w Internecie

Coraz częściej materiały archiwalne z Polski i innych krajów, obejmujące szereg tematów, znajdziemy w Internecie. Nie tylko archiwa, ale biblioteki, instytucje i osoby prywatne przyczyniają się do tego, że długie poszukiwania połączone z wyjazdami możemy wykonać zza biurka w domu. Materiały udostępniane są najczęściej bezpłatnie, wraz z wyszukiwarkami, w licznych wersjach językowych i możliwościami pobierania. Warto zwrócić uwagę na portal Szukaj w Archiwach (https://szukajwarchiwwach.gov.pl) gdzie znajduje się spora część skanów metryk archiwów w całej Polsce, ale to nie jedyny polecany link. Poniżej znajdziecie przykłady linków wartych poznania podczas poszukiwań genealogicznych.

- Archiwa i ich zbiory w Internecie:

- https://szukajwarchiwach.pl (zasób archiwów państwowych w Polsce, w tym księgi metrykalne);
- https://geneteka.genealodzy.pl/
(baza urodzeń, małżeństw i zgonów na portalu Polskiego Towarzystwa Genealogicznego);
- http://metryki.genbaza.com/
(księgi metrykalne on-line z Archiwum Państwowego w Kielcach, Gdańsku, Koszalinie, Warszawie, Łodzi oraz Archiwum Diecezjalnego w Kielcach);
- https://www.genealogiawarchiwach.pl/ (księgi metrykalne Archiwum Państwowego w Bydgoszczy i Toruniu)
- http://www.basia.famula.pl/ oraz http://poznan-project.psnc.pl/ (indeksy ksiąg metrykalnych z Wielkopolski);
- https://agad.gov.pl/?page_id=1599 (Archiwum Główne Akt Dawnych);
- http://wolyn-metryki.pl/Wolyn/index.php (metryki XIX-wieczne z Wołynia);
- http://catl.archiwa.org/
(Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej – zbiory lokalne bibliotek, izb tradycji i osób prywatnych);
- http://archiwum.ormianie.pl/archiwuma.php?ida=15 (Wirtualne Archiwum Polskich Ormian).

- Biblioteki w Internecie:

- https://polona.pl/ (zbiory m.in. Biblioteki Narodowej);
- https://fbc.pionier.net.pl/ (Federacja Bibliotek Cyfrowych, tam pełna lista polskich bibliotek cyfrowych);
- https://sbc.org.pl/dlibra (Śląska Biblioteka Cyfrowa);
- http://dlibra.mbpkk.pl/dlibra (Kędzierzyńsko-Kozielska Biblioteka Cyfrowa);
- https://obc.opole.pl/dlibra (Opolska Biblioteka Cyfrowa);
- https://www.wbc.poznan.pl/dlibra (Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa);
- http://zbrojownia.cbw.wp.mil.pl:8080/dlibra (Wojskowa Biblioteka Cyfrowa Zbrojownia).

- Wyszukiwarki cmentarne:

- *http://cmentarnik.net/szukaj (wyszukiwarka około 90. zinwentaryzowanych cmentarzy w całej Polsce);*
- https://grobonet.com/ *(wyszukiwarka około 700. zinwentaryzowanych cmentarzy w całej Polsce);*
- http://mogily.pl/start (wyszukiwarka około 300. zinwentaryzowanych cmentarzy w całej Polsce);
- https://webcmentarz.pl/ (wyszukiwarka licznych cmentarzy z województwa dolnośląskiego, lubuskiego, wielkopolskiego i śląskiego);
- https://billiongraves.pl/ *oraz* https://www.findagrave.com/ *(indeksy cmentarzy w Polsce i na świecie tworzone przez wolontariuszy);*
- https://cmentarze-gdanskie.pl/chapter_77037.asp (Gdańsk);
- https://www.zck-krakow.pl/locator (Kraków);
- https://msipmo.olsztyn.eu/zck/start.html (Olsztyn);
- https://www.poznan.pl/mim/necropolis/ (Poznań);
- http://www.cmentarzeprzemysl.pl/pages/form.php (Przemyśl);
- http://www.cmentarzekomunalne.com.pl/mapa/szukaj.php (Warszawa);

- http://mapa.um.warszawa.pl/mapaApp1/mapa?service=cmentarze (Stare Powązki oraz Cmentarz Ewangelicko-Augsburski w Warszawie);
- https://groby.cui.wroclaw.pl/ (cmentarze komunalne Wrocławia);
- http://stg-wroclaw.pl/groby (cmentarze parafialne Wrocławia).

- *Przykłady baz różnych okresów, w tym dotyczące wojen i wojskowości:*

- https://www.jhi.pl/genealogia (Żydowski Instytut Historyczny);
- https://genealogia.okiem.pl/powstanies/ (powstańcy styczniowi);
- https://legionisci.kc-cieszyn.pl/?cli_action=1591046046.756 (legioniści cieszyńscy);
- http://wicy.webd.pl/polegli/ (baza poległych w I wojnie światowej);
- https://pw.ipn.gov.pl/ (powstańcy wielkopolscy);
- http://www.powstancyslascy.pl/znajdz-powstanca oraz https://muzeumslaskie.pl/pl/spis-powstancow/ (powstańcy śląscy);
- http://www.polska1926.pl/ (Deklaracja Podziwu i Przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych to 5,5 miliona podpisów mieszkańców II RP: Polaków, Żydów, Ukraińców i Niemców, blisko 20 procent ludności kraju w 1926 roku);
- http://www.straty.pl/pl/ straty osobowe ofiar represji pod okupacją niemiecką 1939-1945);
- http://auschwitz.org/muzeum/informacja-o-wiezniach/ (więźniowie Auschwitz);
- https://digitalcollections.its-arolsen.org/010209/name/list?alpha=a (Arolsen Archives -Międzynarodowym Centrum Prześladowań Nazistowskich);
- https://indeksrepresjonowanych.pl/int/wyszukiwanie/94,Wyszukiwanie.html (Indeks Represjonowanych);
- http://stg-wroclaw.pl/wyszukiwarka-pur (baza Państwowego Urzędu Repatriacyjnego we Wrocławiu).

- Przykłady źródeł zagranicznych:

- https://pra.in.ua/en (Ukraina, Kresy Wschodnie);
- http://digi.archives.cz/da/ (Czechy);
- http://portal.rusarchives.ru/federal/list.shtml (Rosja);
- https://data.matricula-online.eu/de/suchen/ (Austria);
- https://hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltar/ (Węgry);
- https://riksarkivet.se/startpage (Szwecja);
- https://www.loc.gov/ (USA – Biblioteka Kongresu);
- https://kierunekargentyna.pl/archiwa-emigrantow/ (emigranci polscy do Argentyny);
- https://www.libertyellisfoundation.org/ (listy pasażerskie do USA);
- https://www.wdl.org/en/ (World Digital Library);
- https://archive.org/about/ (Internet Archive);
- http://www.polskienekropolie.de/ (Polskie groby na terenie Republiki Federalnej Niemiec).

Poszukiwania w Internecie mogą pochłonąć nas na wiele godzin i przynieść spektakularne odkrycia. Bez względu na pierwsze wyniki do baz codziennie dodawane są kolejne materiały, więc odwiedzajmy te strony co jakiś czas. Dla pewności testujmy też w wyszukiwarkach różne sposoby zapisu i odmiany, np.:

- Wiśniewski - Wisniewski, Wiśniewska, Wisniewska, Wiśniewskich, Wisniewscy;
- Jakub – Jacob, Jakob, Jacobus.

Internet umożliwia też dzielenie się swoimi odkryciami genealogicznymi i kontaktowanie się z innymi poszukiwaczami. Dużą popularnością w gronie genealogów cieszą się portale, gdzie można umieścić swoje drzewo i przeglądać drzewa innych (niektóre zawierają ponad 50 milionów drzew i ponad 100 milionów użytkowników). Dostęp do pełnej ich wersji zazwyczaj jest odpłatny, choć daje nam możliwość dodatkowych funkcji (np. oglądania wszystkich materiałów i wysyłania wiadomości do użytkowników, nieograniczona wielkość drzewa).

Są to między innymi:

- *My Heritage (* https://www.myheritage.pl/)
- *Geni (* https://www.geni.com/)
- Ancestry (https://www.ancestry.com/)
-*Nasza Genealogia (*https://naszagenealogia.pl/)

Ceniący sobie samodzielność do dzielenia się swoją genealogią korzysta z własnych witryn internetowych i blogów. Bez względu na to jaka forma nam odpowiada pamiętajcie, że dane w internecie łatwo wykorzystać do oszustw czy kradzieży. Jaki jest na to sposób? Starać się w drzewie genealogicznym nie podawać szczegółowych danych osobowych osób żyjących (dat i miejsca urodzenia, adresy naszych rodziców, wujostwa, dziadków i nas samych). Możemy zastrzec informacje w drzewie, umieścić jedynie imię i mieć większą pewność, że my i nasi najbliżsi jesteśmy bezpieczniejsi.

Rys. 12 przykładowe publikacje dla genealogów
Źródło: opracowanie własne

Gdzie poszerzać wiedzę i szukać pomocy?

Poziom trudności poszukiwań każdego jest inny i nie trzeba się zniechęcać, bo oznacza to zazwyczaj większą przygodę. Ktoś będzie w posiadaniu wielkiego archiwum rodzinnego z gotowym drzewem genealogicznym, a inna osoba rozpoczyna od podstaw poszukiwania przodków różnych wyznań i pochodzących z wielu regionów Jeśli znajdziemy się na trudniejszym etapie pamiętajmy, że obecnie istnieje wiele możliwości uzyskania pomocy:

- Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych prowadzi akcję „Archiwa Rodzinne Niepodległej" w ramach których można otrzymać fachowe porady i pomoc w 33. archiwach w całej Polsce. Wsparcie uzyskacie w formie elektronicznej, osobiście lub przez telefon. Szczegóły akcji i wykaz punktów konsultacyjnych są dostępne pod adresem https://www.archiwa.gov.pl/pl/809-archiwa_rodzinne.

- Wypożyczyć lub zakupić można niezbędniki genealogiczne, słowniki, wykazy dawnych zawodów i statusów. W Internecie bez trudu wyszukacie grafiki z wzorami liter drukowanych i pisanych

w różnych alfabetach, które przydadzą się także w archiwach, gdzie zdarza się nie być zasięgu sieci internetowej.

- Wsparcie i widzę zaczerpiecie także od społeczności amatorów genealogii w Polsce. Wymieniają się oni wiedzą i doświadczeniem na Facebooku, na forach, podczas regularnych spotkań Towarzystw Genealogicznych w każdym regionie kraju oraz corocznie między innymi podczas Ogólnopolskiej Konferencji Genealogicznej w Brzegu. Do ich grona należą osoby w każdym wieku, poszukujące przodków w różnych częściach Polski i świata, których badanie przeszłości często staje się pasją na całe życie.

Podsumowanie

Przedstawiona w opracowaniu problematyka nie wyczerpuje całości zagadnienia związanego z genealogią. Genealogia to odkrywanie tajemnic rodzinnych do tych którzy odeszli a jednak nadal w nas żyją. Pasjonaci tematu wyznają przekonanie, iż genealog jest jak odkrywca, można wręcz rzec, iż jest takim Krzysztofem Kolumbem lub Indianą Jonsem, którzy odsłaniają nieznane „lądy". Obcowanie z tą dziedziną wymaga długich godzin poświęconych na analizie odnalezionych informacji. Rozwój współczesnej technologii pomaga nam w poszukiwaniu i tworzeniu informacji genealogicznej. Powstające portale i bazy są znacznym ułatwieniem dla poszukiwaczy amatorów ale też specjalistów. Wyrażamy przekonanie, iż materiał pozwoli w jakimś stopniu poszukać własnych korzeni i historii.

Materiał powstał w ramach projektu „Archiwum Historii Mówionej" i zrealizowany dzięki dotacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Budowy i Ojczyzny.

Partner i finansowanie

Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat